

Erfgoeddag 27 april Zoutleeuw

Toespraak door Pieter Abts, erfgoedconsulent Natuurpunt

Pieter Abts spreekt een volle zaal toe. Foto Luc Nagels

Voor Natuurpunt Oost-Brabant is erfgoed geen nieuw gegeven. Van in de beginjaren van de vereniging – meer dan 40 jaar geleden – is het behoud en het herstel van het cultuurlandschap samen met zijn hoge biodiversiteit één van haar speerpunten geweest. Dat resulteert in tal van projecten waar erfgoed en natuur één samenhangend geheel vormen. Voorbeelden in het Hageland zijn o.a. de staakmolen in de Molenheide te Langdorp, de Wijngaardberg met zijn wijngaardmuur te Wezemaal, de Snoekengracht met zijn St-Luciakapel in Verrijck, de Molenberg met zijn ruïne in Begijnendijk,... en tal van andere projecten. Ook onze beheerde Natuurgebieden behoren tot het erfgoed omwille van de historisch bloemrijke hooilanden, de beemden, de turfputten, de oude bossen in moerassen en bovenop de onvruchtbare heuvels, enz. Voor het behoud van dit erfgoed en de hiermee samenhangende biodiversiteit hebben vrijwilligers van Natuurpunt zich vaak jarenlang ingespannen en hun schouders onder deze projecten gezet.

We zijn dan ook zeer blij dat we hier vandaag aan het Bolwerk staan. Dat is niet de eerste keer. Ongeveer tien jaar geleden hebben we ons hier al eens samen met de Vrienden van Zoutleeuw twee weekends teruggetrokken om een nieuwe toekomst voor het bolwerk te bedenken. Voor een vereniging als Natuurpunt Oost-Brabant betekende en betekent dat een nieuwe functie als natuurgebied met een symbiose tussen natuur, cultuur en erfgoed. Het ging hier om een pilootproject 'Wandelenderwijs door het landschap',... we schreven 2002. De eerste vraag die toen werd gesteld was: kijk je al eens bewust naar het landschap? Nergens is dit zo sprekend als hier aan het Bolwerk waar dagelijks mensen dwars door het historische landschap fietsen, al dan niet op een elektrische fiets, langs de snelste weg van A naar B, maar zich niet bewust zijn van het geheugen van dit landschap.

Graag verwijst ik naar het verslag van dit pilootproject opgemaakt door Guido De Dijn.

“Voor een project dat op een discrete wijze de site als cultuurlandschap tussen stad (Zoutleeuw) en vallei (Gete) zou waarderen als een verstilde ontmoetingsplek voor de lokale bevolking. Alle werkgroepen gingen ervan uit dat de site in de eerste plaats door de lokale bevolking diende ‘geërfd’ te worden.”

Het leek wel een verslag van Natuurpunt Oost-Brabant op zoek naar de nieuwe invulling van een vergeten stuk Zoutleeuw op de rand van de stad en de Getevallei. Het Bolwerk lezen we als een boek, één waar inzet van onze vereniging kleur (en dit mag ondertussen letterlijk genomen worden) en inhoud aan geeft. Ik ben dan ook zeer blij dat we vandaag een nieuw hoofdstuk kunnen toevoegen aan dit uitzonderlijk natuurgebied.

Natuurpunt wil erg graag ingaan op de uitdaging om monument EN natuur (met de nadruk op de EN) op een evenwichtige manier te vrijwaren en veilig te stellen voor de komende generaties. De nauwe band tussen natuur en erfgoed is een echt aandachtspunt voor Natuurpunt, dat we vandaag hier in de kijker willen stellen en in de toekomst meer integreren in onze werking.

We hanteren bij onze erfgoedzorg enkele belangrijke principes: authenticiteit, verbindingen leggen en mensen betrekken.

Authenticiteit

Iedere streek schrijft zijn eigen verhaal. Dit Bolwerk kan niet ontbreken in het verhaal van de Getevallei en van Zoutleeuw. Net zoals Het Vinne maakt het deel uit van een authentiek landschap. Een plaats om te zijn en niet om door te reizen op weg naar andere gebieden. De wisselwerking tussen geschiedenis, reliëf, gradiënten en de hoge natuurwaarde maakt van het Bolwerk een boeiend natuurgebied. De combinatie van erfgoed en natuurgebied geeft het een eigen identiteit. Geen harde restauratie, geen toeristisch pretpark maar een verstilde plaats met aandacht voor verleden en een nieuwe invulling voor de toekomst als natuurgebied op wandelafstand van de stad.

Verbindingen leggen

Natuurpunt staat hier niet alleen. Samenwerken maakt het project boeiend en geeft een garantie voor een duurzame toekomst. De steun van het stadsbestuur, de gedrevenheid van de Vrienden van Zoutleeuw, de inzet van de vrijwilligers van Natuurpunt en de kennis die Onroerend Erfgoed ons hier aanreikt, maken dat dit project een kans op slagen heeft. Natuurpunt wil met dit project verbindingen leggen en samenwerken, omdat we samen sterker staan.

Kennismaking met het Bolwerk. Foto Luc Nagels

Infobord aan de ingang van het Bolwerk. Foto Luc Nagels

Betrekken van mensen

Het is de kernopdracht van Natuurpunt om mensen te betrekken bij het beheer van gebieden, vrijwilligers kansen en ondersteuning te geven, maar ook om mensen uit te nodigen om te komen genieten van de natuurgebieden.

We willen van deze site een poort maken naar de Getevallei als een natuur- en landschapscomplex met meer dan Vlaamse allures.

Start van de Werkgroep Natuur en Erfgoed Natuurpunt Oost-Brabant

Graag kondigen we hier dan ook de start aan van de Werkgroep Natuur en Erfgoed van Natuurpunt Oost-Brabant. Daarmee sluiten we zoals eerder gezegd aan bij de traditie van onze regionale vereniging die sinds haar beginjaren de focus op natuur én landschap legt. Onze reservaten zelf zijn landschappelijk erfgoed, tonen historische verbanden met het landschap rondom, het bodemgebruik en de daaruit voortvloeiende typische flora en fauna, en bevatten vaak ook erfgoedrelicten en -objecten. We willen het verhaal brengen van onze gebieden en het erfgoed dat daarin aanwezig is: hoe en waarom heeft de mens in de loop der tijden vorm gegeven aan dit stuk landschap en welke wisselwerking is er opgetreden met de ontwikkeling van specifieke natuur. Enerzijds willen we nagaan welke kennis en expertise er reeds aanwezig is bij de lokale vrijwilligers en anderzijds geïnteresseerde lokale vrijwilligers ondersteunen en aanmoedigen om zich te verdiepen in dit thema. Bovenal willen we naar buiten treden met het erfgoedaspect van en binnen onze Natuurgebieden o.a. via ons tijdschrift. Daarnaast tonen we jaarlijks één of meerdere projecten aan het grote publiek in onze focusactiviteiten.

Erfgoedfocusactiviteiten

Deze activiteit in Zoutleeuw was de eerste in de reeks van erfgoedfocusactiviteiten voor dit jaar. Daarna volgden nog: de Antitankgracht en kasteel van Roost in Haacht (11 mei) en de Dijle levend door Leuven (25 mei).
Komen in 2014 nog aan bod: Dassenaarde met zijn loopgraven uit WO I (24 augustus) en de Wijngaardberg in Wezemaal (5 oktober).
We nemen ook deel aan de Open Monumentendag van 14 september. Het is intussen al het derde jaar op rij dat we die organiseren in de Abdij van Park in Heverlee.
Iedereen van harte welkom!

Info:

- **Margriet Vos**, margriet.vos@gmail.com, 016 46 04 78
- **Pieter Abts**, erfgoedconsulent Natuurpunt, pieter.abts@natuurpunt.be, 015-29 27 96 of 0477 50 77 13

Tuinier met de natuur mee.

BRUIKBAAR IN DE
BIO
LOGISCHE
LANDBOUW

Naturen®

EFFICIËNT VAN NATURE

Wist je dat de egel één van de actiefste opruimers in je tuin is?

Van valavond tot 's morgens vroeg trekt hij op smulocht tussen je planten, op zoek naar lekkere hapjes als slakken, rupsen, kevers en wormen. Dit gratis tuinhulpje voelt zich op z'n best in een biologische tuin. **Kies bewust, voor zijn welzijn én die van je tuin, voor Naturen.** Naturen omvat maar liefst 50 producten op basis van natuurlijke ingrediënten, goedgekeurd voor de biologische tuin.

Want Naturen is efficiënt van nature, precies zoals die andere stekelige tuinhulp!

www.naturen.be